

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Opera**

P. 1-3 nebst Inventarium

**Gerson, Jean**

**[Straßburg], 1488**

Epistola ad studentes collegie navarre

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

intellectum / p pccationes poritates et poste-  
rioritates et signa et contingencia. cu tamē  
vnum sit necessarium. **D**um p̄trea suos  
imitatores reddunt inflatos / sine caritatis  
igne / ac p̄inde supbos / et indigestos q̄les dī  
sp̄rgit dñs mēte cordis sui / iuxta canticū  
**M**arie iuuēcularū tympanistrīaz p̄cellen-  
tissime. in cuius cōceptionis sc̄ificare / per  
p̄nentiōem p̄uilegiatam / vigilia / maturia /  
volui nō p̄ fat̄am. sed p̄ elegiam pon̄er̄  
hortatoriā tue caritati studiose cartulā hāc  
scribere frater dilectissime in x̄po. in q̄ bene  
vale. Et itinerarium qd̄ hēs cōdicare pluri-  
bus stude / simul et librū tuū recipe / seruās  
illud apli. Qd̄ bonū est tenere. ab omī spe-  
cie mala abstinere vos zc.

Finit.

**Epistola eiusdē ad**

patrē **O**thaldum cartusien. **S**ra z par  
**S**pūs est qui viuificat. z caro nō p̄dest  
quicq̄. vñ et eplē Pauli fortes dicebantur  
qz solū sp̄m sapiebāt p̄ntia vero q̄ carnem  
oñdebat reputabat infirma. **H**inc habuit  
orū illud x̄pi / q̄ nemo p̄pha acceptus ē in  
patria. Rursus aliud metricū. **H**inuit p̄-  
sentia famam. **C**ertissime hic verū ē pater  
z domie xp̄iana caritate colende / desiderat  
vestra caritas vt accepti a litteris eiusdē ca-  
ritatis / videre faciē meam / et miscere collo-  
quia sup multis / oro q̄escite dedit deus ser-  
mones dari posse sp̄s interpretis. **P**recor  
senō immisceat carnis infirmitas / q̄ nihil  
p̄sertim in me nisi scandala p̄fert / z q̄uis a  
pud p̄fecte cōpositos z ornatos corpus eē  
possit simulacrū quoddā lucidū z pulcrū  
interioris hoīs z sp̄s / fateor imperfectū meū  
in hac p̄te / cōsciū assidue z toties ex parte  
fragilitatis. **P**orro sup cōicatiōe q̄rūdam  
opusculoz meoz postulata / suggerūt mul-  
ta mibi dicēda in vtrāq̄ p̄te q̄ coartās in p̄-  
mis gr̄as ago / z hēo beniuolētie v̄re / confi-  
dens ab ea sine fictione diligi / deinde p̄po-  
no diligēs esse copias ministrare / v̄m fue-  
rit cū reuerēdis patrīb̄ et dñis fratrib̄q̄  
meis. in x̄po carissimis / ad formā cōpletaz  
mensuram qz redigere cū multiplicatione  
put̄ ipoz solitudi visū fuerit opportunū  
**D**eniqz doctrinā theologica p̄prie dicēda z  
etimij z seraphici doctoris dñi Bonauen-  
cardinalis / offero me laboraturū q̄ habea-  
tur ad transcribendū si ita cū effectu po-  
stulauerit sacer ordo vester / cuius orōibus

me cōmendo scriptū Lug. D. cccc. xxiiij.  
in Aprilī.

Finit.

**Sequitur epistola z**

eiusdem. quid et q̄liter studere deat nouus  
theologie auditor z cōtra curiositatē studē-  
tū ad studētes collegiē Flauerre.

**T**imulauit me plures / tum co-  
gitatio mea minus forte sobria  
tum familiaris amicoz suasio /  
quīs ex auditis lectis / intellectis  
quēdā electiora cōscribēdo ceteroz v̄l eru-  
ditōi vel edificationi deseruīr̄. **A**cuet / in-  
quūt ex hac re studiosum ociū tuū. **I**mita-  
rentur p̄decessoz industria cōsecraret nomē  
tuū memorie posteroz / deniqz fortassis n̄  
pauci q̄ nihil interim lecturi erāt. in scripta  
tua vel amore vel ex nouitate vt fit / incidē-  
tes. p̄inde p̄ficerēt. **A**uero modestior alioz  
sum merapit cōsideratio. recogito illud sa-  
piētis. qm̄ faciēdi plures libros nullus est  
finis. **V**ideo itaqz tāta volūna ab egregiis  
z sumi ingenij atqz sapie viris cōscripta ne-  
glecta tñ a plimīs. ita vt vix nudo noīe co-  
gnoscant. **V**ideo in q̄ z gemebūdn̄s dete-  
stor / vel ignauā vel arrogantiā nrām simul  
qz cōsidero cuius momenti eēt q̄stulacū  
qz scripta mea si p̄cellētissima sic calcātur  
**V**ereor p̄trea me idipm̄ intrare viciū / qd̄  
in alijs vehemēter inculpo. **E**t q̄le petes z  
**S**unt q̄ nescio q̄bus nugis ineptissimis  
qz nouitatib̄ / mēbranas / z auditoroz p̄ser-  
tim inceptoz mētes occupant. **I**mplet eos  
sterilib̄ v̄tinā nō pestiferis doctrinaris / lo-  
lijs et memorie ventrē nō cibis sed siliquis  
onerant. **A**grū in sup cordis spinis inserūt  
p̄ frugib̄. **I**ncidūt qz auditoroz vel lecto-  
res in illud **S**ene. **R**ecessaria nesciūt / q̄a  
supuacua didicerūt. **V**era beu nimis hec  
esse recognoscer̄ q̄ quis p̄pius obfuar̄e vo-  
luerit. **O**si tandem respiscāt lectores t̄luz  
vel auditoroz **O**si meliorib̄ auspitijs p̄ i-  
eptias h̄mōi vertant oculos ad salubriora  
documenta / lugebūt affirmo sorte suā t̄p̄qz  
cōsumptū / q̄ tabulā aie sue q̄ vtiliorib̄ inte-  
rim pingenda erat / z vix adhuc sui exigui-  
tate suspectura q̄busdā litteris in nullo p̄-  
futuris oppleuerūt / nō dicēdū erat / defoz /  
mauerūt. **S**ed dicāt eandē nob̄ q̄ et an-  
tiq̄s scribēdi l̄niam esse relictam. **D**iseruz  
in sup esse causant v̄ri sp̄ inuentis / z nunqz  
inueniēdis. **H**inc incidit in omnes illud

SS

## Quid studere debeat

**O**ratū de poetis Scribimus indocti doctique poemata passim / Scribimus / s; absq; pōderi suari / absq; numero et mensura verborū. Est enim illud qd scriimus floccidum illiberale fluidum. Scribimus non noua sed antiq; nouiterq; versando et transmutando dū nostra conamur efficere / praua reddimus et inepta. quasi vicis iuxta vulgare fossilatoꝝ veterū q̄ solida sunt / non taz reparatores q̄ demolitores. Quasi p̄terea similes illis q̄s norat **Theren.** q̄ ex bōis comedijs grecis latinis fecerunt non bonas. Sic quidā eccerpentes aut magis p̄prie lacerantes ex libris optimis et pbatis p̄cuis / indigētia tendūt volumina. obnubilātes et p̄ incuriam scribēdi legendiq; reddētes originalia velut supflua et mortua a corde. **Vides in sniaz lecturis / dū pudet quēlibet etiam maiores seq̄ q̄ facilis lecturaz varietas in immēsam successerit.** Porro q̄sto cōsultius erat vti bene inuentis q̄ dū querūtur inueniēda nec illa afferre. q̄netiā subuertere bñ iam inuenta. q̄ non a loquacibus iuuenibus leuiter / qz ad pauca alpicunt. enūciantib; nō ab argumētatoribus dialecticis / nō ab improbe fordidē p̄ditēq; viuētib; sed a sanctissimis et exp̄tissimis qui faciebāt q̄ docebant solidissima cautissimaq; traditione fulcita subsistunt. **Iuxta qd memorandū valde est dictū vti q̄ multa vidit legit atq; scripsit. Buridanū loqz q̄ in egregiū scripti sui sup̄thica ingenuo p̄hemio fateatur se nouis rōib; nequaq; adhefurū / q̄tūcunq; apparētib; qz ab illis pluris deceptus est. ex antiquoz aut dictū nū p̄sertim in moralib;. Propter qd etiam dicit **Arest.** viij. ethic. **Opportet extendere exptoz et senioꝝ vel prudētū enūciationibus nō minus demonstratiōe. p̄pter habere enī exp̄ientia visum vidētur p̄ncipia.** Rūdens igit rūdebo ad cogitationes meas et amīcoꝝ sup nouoz cōscriptione et hortationes. Sufficiat interim mihi mei q; similibus / sobria in humilitate vti bñ inuētis. Abscedat ois pomposa sup insolitaz rogantia. ne multiplicem loq̄ sūlimia gloriātes. Et cōmuni vti ita dixerim minerva cōtēremur. **Seq̄mur triūm iter cōmodius plaue et ab erroꝝ scandaloz q; discrimine remotius. Tot habem⁹ sapie salutaris fontes viuos ne q̄so cisternas dissipatas fodiēdo nos casto. imo stulto labore fatigemus. Doctoz verumū et reperēs iterū q; mone****

bo q̄tūs electioꝝa examiatioꝝa q; scripta cōplectamur. Est itaq; nra capacitas nō mō finita. s; exigua et q̄ ad tot libros viles q̄t occurrūt enoluēdos nō sufficit. Quosdam in transitu raptim videamus / q̄si eos non penitus ignorasse satis sit. vt eis fiat vale p̄peruū. Alijs p̄ vices vramur / put se necessitas dederit vel delectationis cōgruitas. **Atvero quosdam familiares nob̄ assiduos aduocemus / et tan q̄ domesticos fidelissimos intra mentis nostre cubacula inter se creta quotidiana q; colloq̄a iugiter colloquemur.** **S**iq; aut curiosus interrogare p̄git q̄ vel q̄les libri sunt q̄s alijs p̄ponēdos censuerim. Rūdebo me vna et absolutam responsionē dare nō posse. Varietas si q̄des studentū fm etiam ingenii / et tpa / aliud expostulat et aliud cōsiliū. **Hoc vniū verū / tñ apli dictū maneat apud theologos alta mente repositū / qm plenitudo legis et finis est caritas seu dilectio.** Cū igitur fm exigētiam finis cetera debeāt moderari. q̄cquid plus et immediatius edificat caritatē plus legatur. memoret. ruminet / q̄tūs cū intellectus refectione / affectus vbi plus est meriti esca sapientie hoc est sapide scientie sicut adipe et piguedine repleat. **Ad hec autem dinoscēda solers sit theologie nouus auditor / cōsulere vniū e multis cuius sibi doctrina mores fama q; cōplaceāt q̄ longo / multo q; viuendi legēdi / ac bñ viuendi exercitio / docere facilliter possit / quā amplecti doctrinam interrogātis studij mores q; desiderent. sine p̄re illa theologie q̄ inter scholasticos magis vti. siue p̄ illa q̄ legentis mores edificet regulet et componat. siue p̄ illa q̄ p̄dicantib; cōgruit. **Hec autē tria sūt nō vsquequaq; disparata in q̄bus quotidie et si nō eq̄litate vti vicissim deberet ver⁹ theologie discipulus exerceri qm p̄mū sine secūdo inflat et inquietat. Scdm sine p̄mo acumen ingenij sufficiens et resolutū nō ad ministrat. Tertū deniq; sine duob; reliquis sepe nō tam erudit alios q̄ fascidit et precipitat. **Ad p̄mum iuuat exempli gr̄a qd̄nes doctorū sup snias et p̄sertim illozū qui purius et solidius cōscripserunt. inter quales meo iudicio dñs Antistiodoren. Bona uentura et Durandus vti q; resolutissimus numerandi vidētur. Excellit q̄dem in suis quolibet **Henricus de Bandauo.** excellit sc̄tūs **Tho.** p̄sertim. ij. ij. Excellūt multi in multis. in quib; hoc vniū minus placet q̄******

De libris greg.

pure phisicalia / aut methaphisicalia / aut  
 qd amplius pudet logicalia sub terminis  
 theologicis involuta miscuerit. ¶ Preter  
 rea ad fm et psumpto vel psumposito pmo  
 spectent historie sacre / in quibus fit rce vis  
 uentiu comemoratio vt dialogus Grego /  
 rii / ecclesiastica atq; triptira historie. colla /  
 tiones et vite patru cofessiones Augustini  
 et sacre ipius alioz q; meditationes. diuina  
 rhetorica Builbel. pifici. legende sancto /  
 rum ecclia. in qbus est ardens lectio et ad  
 virtuosus impetus capefcendos vehemē /  
 ter excitulans. nūmō pus non elatus pre  
 stetur instinctus. vbi speculationes altissi  
 mas pulcherrimas atq; saluberrimas / subt  
 lis si simplex fuerit studiosi oculus inuenit  
 Et errant pfecto qui ista tanq; rudioraz fa  
 cilia dicūt obstare subtiliorib; agnoscēdis  
 dum mō tpe suo et mensurate retrahentur.  
 Spectant nihilominus ad hec mistice di  
 uinarum scripturarū expositōs. qles apud  
 celebres sanctissimosq; doctores plurime  
 sunt quales apud Greg. in moralib; et pa  
 storali quales apud Bern. sup canti. apud  
 venerabilem Richardū in suo de contem /  
 platione et alijs opib; satis nunq; admirā  
 dis. quales apud. S. pifici. q; miro grato  
 q; opificio speculatiua cum suis moralib;  
 absq; cofusione pmiscuit. ¶ Vterū scriptis  
 gentiliū se non tradere sed comodare / et ea  
 velut pegrinādo pcurrere nequa q; impio /  
 bauerim. tum p copia sententiarū moralium  
 tum p stilo et ornatu verborū. tum pro poe  
 matum et historiariū qualicunq; peritia. de  
 mum p oblectamento quodam et variera  
 te lectonis. quanq; et in sacris doctorib; ut  
 in Aug. de ciu. dei. in Oratio. in Vie /  
 ronimo Lactantio et silib; ista abundāter  
 nec minus si nō plus valiter inueniēda cre  
 diderim. ¶ Rursus quolibet triū ex pdictis  
 aliter et aliter tractandū est. ¶ Primus di /  
 sputatiua inter cofocios disputatione ro /  
 bur sumit. disputationem intelligo nō pter  
 nam nō ceruicofam. nō amaram nō pna /  
 ci aiositate tumultuariam. sed modestā / qlē  
 esse decet veritatis inquisitionē. que acuet  
 et excitet ingeniu. que studiū renouet et in /  
 flammet. que stabiliat q; veritatis positio  
 nem falsitatis oppositione patefacta. Hinc  
 fit vt nō extimescat studiosus etiā in ppatu  
 lo defendere qd secretius se bene didicisse  
 cognouerit. ¶ Altero perigitur in scōo si  
 pfici debeat secretū silentiū / sepositū interi

ab omni turba / non solū hoim sed sollicitu  
 dinis et cure rēpalis. imo et a priori studio  
 vacare tūc necesse est qm sano quietem ani  
 mo p̄stare nequit q loquit Tunc mēs dau  
 so sup se ostio ad ea legerit discat affici. p /  
 ponat sibi q̄terribilis deus sup filios hoim  
 q̄scuerus improbis et electis misericors. ¶  
 Ascendat eternitatis speculā. vñ videat  
 cū sapiente qm vanitas vanitātū et omnia  
 vanitas. Nō discuro p plurima qm sapi  
 da eoz q̄ dicta sunt lectio / docebit de oib;. ¶  
 Addam ceptus q̄ nihil ferme q̄ti mentis  
 et cōtemplationi plus insidiosum. nihil ita  
 p̄ciosissimereci / t̄pis sc̄z cōsumptiuū. nihil  
 postremo p̄fectioni scholasticorū aliūde p /  
 batorū plus obuians. quemadmodū collo  
 quia nō solū praua q̄ corrumpunt bonos  
 mores. sed illa etiam que supflue diuiz p /  
 trahunt / aut sup rumorib; vulgo volutan /  
 rib; aut sup ludicris plurib; / et ineptis fa /  
 bulationib; aut sup cōtentionib; hominū  
 in aduersa tendentiū et silib; quib; a mane  
 vsq; ad vesperam. imo pfundam plerunq;  
 noctem dies sensim atterit. p que dū se ob  
 lectauerint vel ignauie. vel indignationi /  
 vel fastidio suo mederi putantes. tristiores  
 et inq̄eniores et mēte dissipatiores remane  
 bunt Fallo: si vnq; ascendet in montē dñi  
 in arcem cōtemplatiōis q̄ non ad vanilo /  
 quas huiuscemodi fabulatiōes factus fue  
 rit sicut hō nō audiens / et sicut mutus nō  
 aprensos suū. Et hoc bonū / vñ in domio  
 glorioz attulit matris cura / q; huiuscemōi  
 cōfabulationes frequēter sustulit / mib; q;  
 loqui et vacare passa est qm rarus admodū  
 alius eū q̄ mutuos miscere smones collibe  
 ret tanta mox erat inter nos studioz q; va  
 rietas. ¶ Profunt tū nec nego pbatorū viro  
 rum colloquia. q̄ ascensum cōtemplatiōis  
 et sue arduitatis. discrimina / suo labore su  
 isq; piculifexpi sunt Deniq; terrū. i. terre  
 mū et p̄mis duob; genitū ac nutritum vbi  
 p̄dicatio nūc inter paucos familiares / nūc  
 palam cōsummat vbi sumope curiosuz oē  
 et omne scandalosum et breui verbo q̄cqd  
 audientiū caritatē edificare nō h; fugien /  
 dum reñciendūq; est. Ad qd q̄tra discreto  
 nis cautela sit adhibenda / pastorale vos  
 gregorianū p̄docebit bñ vale. et tūc dē socij  
 et frēs p̄cipua caritate cōiuncti. bona faci  
 te studia v̄ra et me oīoib; vestris cōmenda  
 tū habetote. Superueniat mansuetudo et  
 corripiamur. ¶ Finit.

112